

ви; закупівлі державних підприємств; закупівлі комунальних та /або інфраструктурних підприємств. Це дозволить, з одного боку, розширити межі контрактної системи а з іншого – розробити більш сегментовані і «адресні» механізми регулювання закупівель. Максимальний масштаб регулювання закупівель спостерігається в директивах ЄС і правових актах розглянутих європейських країн, де предметом регулювання виступають, в тому числі, закупівлі структур, регульованих публічним правом. Доходить висновку, що розглянутий стратегічний підхід до формування контрактної моделі передбачає розробку і реалізацію нової закупівельної політики і системи нормативного правового регулювання в сфері суспільних закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі, стратегія, завдання, закупівельна політика, нормативно-правове регулювання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання публічних закупівель в Україні вважається однією з найбільш корумпованих сфер серед напрямків витрачання державних коштів. Для того, аби мінімізувати корупційні прояви варто здійснювати ефективний контроль за даною сферою. Модернізація державного контролю та аудиту, що здійснюється відповідно до Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ст. 346), спрямована на забезпечення сталого розвитку бюджетної політики та надійних систем контролю, що базуються на міжнародних стандартах та спрямовані на перевірку законності, економності та ефективності використання коштів на цілі публічних закупівель.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки вітчизняні науковці приділяють досить значну увагу дослідженню інституту публічних закупівель, а саме: М. Галушак, В. Дараган, Н. Дроздова, О. Критенко, О. Мельников, С. Нагачевський, І. Нестругіна, А. Павловський, О. Підмогильний, Л. Скалозуб, В. Смирчинський, Н. Ткаченко, Ю. Уманців, Ю. Фалко, О. Фіц, К. Хусанова, О. Шевчук та інші. Разом з тим, питання проведення публічних закупівель залишається доволі актуальним та потребує ретельного дослідження.

Формулювання цілей статті. В процесі дослідження були поставлені наступні завдання:

- визначити зміст поняття «публічні закупівлі» та рівень його дослідження у науковій літературі;
- висвітлити нормативно-правову базу даного дослідження;
- розглянути сучасний стан публічних закупівель в зарубіжних країнах, зокрема США та вказати які положення можна імплементувати в Україні;
- на основі проведеного аналізу здійснити перелік основних стратегічних завдань розвитку інституту публічних закупівель у сучасному українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з ключових сфер інституційних змін, які активно проходять в останні двадцять років в Україні, виступає система закупівель товарів, робіт, послуг для забезпечення суспільних потреб. В даний час існує необхідність в розробці нової інституціональної моделі публічних закупівель та закупівель підприємств державного сектора економіки в рамках формування нової стратегії соціально-економічного розвитку країни. Держава закуповує товари, роботи й послуги для задоволення суспільних потреб. Обсяг державних закупівель в Україні щороку складає близько 13% ВВП. У Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України працює Департамент регулювання державних закупівель, який визначає правову політику в цій сфері й координує роботу системи держзакупівель [4].

Ціль Департаменту регулювання державних закупівель – створення такої системи, яка дозволить максимально задовольнити суспільні й державні потреби за найвигіднішою ціною. З точки зору масштабів публічні закупівлі виступають потужним фінансовим інструментом в руках держави, який може і повинен бути задіяний в реалізації нової стратегії економічного розвитку. Справжня робота спирається на концептуальне положення про те, що в якості стратегічної мети слід розглядати розвиток контрактної системи закупівель як інституту державного господарювання і механізму управління економікою. Новий масштаб і рівень вирішуваних завдань дозволяє говорити про нову ідеологію розвитку контрактної

системи закупівель. Для реалізації цієї стратегічної мети в першу чергу треба визначитися з сутністю і роллю інституту публічних закупівель, його взаємодією з іншими сферами економіки, масштабами задач, повноваженнями для регулювання тих чи інших сфер, що вимагає перегляду, систематизації і регламентації використовуваних в сучасних нормативно-правових актах дефініцій і термінів контрактної системи закупівель [6].

На сьогоднішній день, не дивлячись на пошвавлення наукової спільноти до даного питання, відсутній єдиний загальновизнаний підхід до визначення поняття «публічні закупівлі». Саме необхідність чіткого формулювання єдиного розуміння вказаного поняття зумовлює актуальність даної теми. Сфера публічних закупівель є однією з найбільш корупційних. Проведення закупівель завжди гостро обговорювалася широким загалом, і в останній час увага до проблем публічних закупівель тільки зросла. Не в останню чергу така ситуація пов'язана з конкретними недоліками, що ставлять під сумнів прозорість і відсутність корупційного складника в процесі закупівель. Законом України «Про публічні закупівлі» створено правові умови для забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, для створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, для запобігання проявам корупції у цій сфері, для розвитку добросовісної конкуренції. Однак практика свідчить про численні випадки корупційних закупівель. Корупційні діяння в системі публічних закупівель призводять до значних збитків держави і суспільства. Типологізація корупційних ризиків під час проведення публічних закупівель, на нашу думку, має стати основою для передбачення правопорушень при здійсненні публічних закупівель з метою запобігання корупції у даній сфері [7].

Формування інституту громадських закупівель пов'язане з особливостями соціально-економічного розвитку кожної країни. Слід зазначити, що в західних країнах не вживається поняття «закупівлі для державних потреб». Замість цього використовується термін «громадські (публічні) закупівлі» та відповідно закупівлі для забезпечення «громадських (публічних)» потреб. Відповідно до визначення британського Міністерства державної торгівлі (Office of

Government Commerce) під громадськими закупівлями розуміється процес придбання будь-яких товарів, робіт і послуг органами державної влади і організаціями державного (суспільного) сектора як для забезпечення власної поточної діяльності, так і для реалізації великих довгострокових проектів загальнонаціонального значення [15].

Використовувані в українській економіці поняття «державні потреби» і «публічні закупівлі» в першу чергу позначають суб'єкта закупівельної діяльності – державу в широкому сенсі (включаючи всі державні і муніципальні органи, підприємства державного сектора) – який визначає умови, процедурні та правові особливості закупівель. Таким чином, до громадських закупівель відносяться державні та муніципальні закупівлі, а також законодавчо регульовані закупівлі підприємствами державного сектора економіки [14].

Контроль у сфері публічних закупівель в Україні здійснюють Рахункова палата, Антимонопольний комітет, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Державна аудиторська служба та громадськість. З упровадженням «ІТС «Prozorro» порушень у сфері публічних закупівель не стало менше. Відповідно до звіту Мінекономрозвитку України, у 2016 р. Державною аудиторською службою виявлено зловживання у процедурах державних закупівель на суму 19,2 млрд. грн. (приблизно 7% у загальній сумі закупівель), а попереджено порушень у сфері закупівель – майже на 4,7 млрд грн. [15].

Прийняття Закону ввело на заміну поняттю «державні закупівлі» у вжиток поняття «публічні закупівлі». Поняття «публічні закупівлі» порівняно з поняттям «державні закупівлі» є дещо масштабнішим, оскільки розширює коло установ, які через закупівельну діяльність забезпечують потреби держави або територіальної громади.

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», виокремлюють три узагальнені стадії процесу публічних закупівель:

– «ідентифікацію потреби, прийняття рішення щодо того, які товари, роботи або послуги мають бути придбані і коли (планування закупівель);

- процес розміщення оголошення про закупівлю відповідних товарів, робіт або послуг, кваліфікацію постачальника (включно з аукціоном для конкурентних процедур) та підписання договору;
- процес адміністрування договору» [13].

Загалом, якщо говорити про етапи проведення публічних закупівель, то відповідно до дійсної практики виділяють шість етапів, для кожного з яких характерною є певна процедура та термін її проведення (рис. 1).

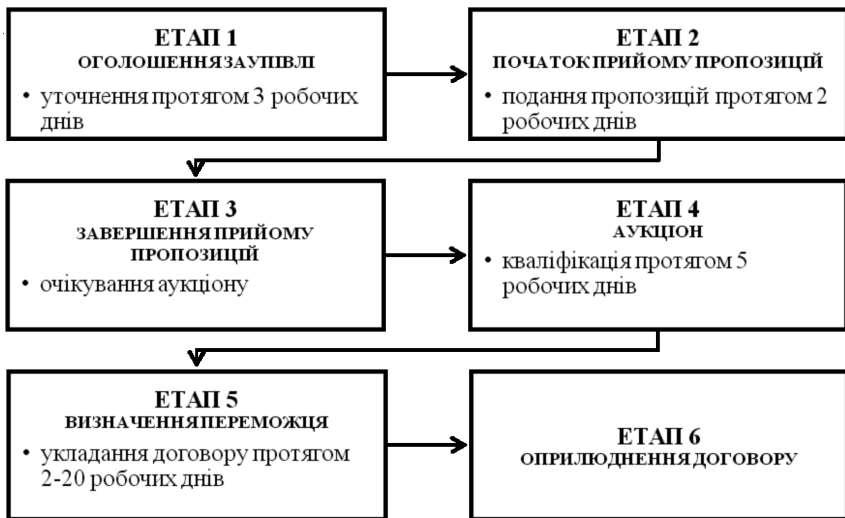

Рис. 1. Етапи проведення публічних закупівель

Незважаючи на те що нормативні правила регулюють більшою мірою другий етап, усі три етапи потрібно розглядати як взаємопов'язані фази єдиного «циклу закупівлі». Щоправда, якщо ідентифікація потреби в закупівлі та адміністрування договору стосується виключно інтересів підприємства, то процес розміщення оголошення, проведення торгів та підписання договору торкається публічних інтересів. Саме тому другий етап публічних закупівель має чітке нормативне регулювання.

Дія Закону України «Про публічні закупівлі» поширюється і на закупівлі, очікувана вартість яких є меншою як 200 тисяч грн., що більш детально відображено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Порядок здійснення публічних закупівель
залежно від вартості закупівель**

Вартісні пороги публічних закупівель	Особливості проведення публічних закупівель
Менше ніж 50 тис. грн	Публічні закупівлі здійснюються шляхом: – укладання прямого договору; – з використанням електронної системи ProZorro
Вартість товарів та послуг від 50 тис. грн. до 200 тис. грн. Вартість робіт від 1,5 млн грн	Публічні закупівлі здійснюються шляхом: – укладання прямого договору, але з обов'язковим оприлюдненням звіту про укладені договори в системі електронних закупівель; – з використання електронної системи ProZorro
Вартість товарів та послуг від 200 тис. грн до 133 тис. євро. Вартість робіт від 1,5 млн грн до 5150 тис. євро	Публічні закупівлі здійснюються з використанням електронної системи ProZorro: – проведення відкритих торгів; – проведення конкурентного діалогу; – проведення переговорної процедури.
Вартість товарів та послуг від 133 тис. євро Вартість робіт від 5150 тис. євро.	Публічні закупівлі здійснюються з використанням електронної системи ProZorro: – проведення відкритих торгів з оприлюдненням англійською мовою; – проведення конкурентного діалогу; – проведення переговорної процедури

Складено на основі джерела[15].

На сучасному етапі розвитку світової економіки спостерігається загальна тенденція до посилення ролі контрактних систем управління громадськими закупівлями. При цьому в країнах з розвинутою конкурентною економікою контрактні системи мають широкий функціонал не тільки в сфері громадських закупівель. У відповідній директиві Європейського союзу (ЄС) також використовується термін *public procurement* (публічні закупівлі), під яким слід розуміти закупівлі влади будь-якого рівня і юридичних осіб, які регулюються публічним правом. У свою чергу, під юридичними особами, регульованими публічним правом, розуміються юридичні особи, які засновані для конкретних цілей і в загальних інтересах, що не носять комерційного або індустріального характеру, і які при цьому або фінансуються переважно органами влади (самоврядування) будь-якого рівня, або є об'єктом управлінського нагляду органів влади (самоврядування) [16].

У відповідних нормативних документах країн-учасниць ЄС також використовується термін *public procurement* (публічні закупівлі), що цілком закономірно, оскільки з 1 січня 2016 р норми зазначеної загальноєвропейської директиви імплементовані в національні закупівельні системи всіх цих країн. Окремою директивою Європейського союзу регулюються закупівлі структур, які здійснюють діяльність в сфері водопостачання та водовідведення, енергетики, Стара і нова версії угоди з державних закупівель – *Agreement on Government Procurement (GPA 1994)* і *Revised Agreement on Government Procurement 30 March 2012 (GPA / 113)*.

Деякі автори також перекладають *government procurement* як урядові закупівлі транспортних і поштових послуг (*procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors*). Зазначені поняття і правові режими використовуються і в ряді національних документів. Наприклад, у Великобританії у поняття закупівлі інфраструктурних структур (*utilities procurement*) включені закупівлі контрактними структурами, громадськими структурами підприємствами та іншими структурами за умови, що купуються товари, роботи, послуги призначені для досягнення цілей в однією з відповідних сфер діяльності.

У США на федеральному рівні використовується термін *federal acquisition* (федеральні закупівлі), що трактував як придбання федеральними органами виконавчої влади і федеральними корпораціями товарів або послуг (Включаючи будівництво) на підставі контракту, незалежно від того, чи є дані товари і послуги в наявності або повинні бути створені, розроблені і протестовані [15].

Таким чином, вищевказане дозволяє зробити висновок, що в документах більшості провідних міжнародних структур переважно вживається термін *public procurement* (публічні закупівлі). При цьому змістовне наповнення поняття «публічні закупівлі» в документах різних міжнародних організацій відрізняється один від одного. В документах Європейського Союзу в зміст даного поняття, крім закупівель державних органів, включають закупівлі юридичних осіб, регульованих громадських правом, що є більш широким поняттям порівняно з державними підприємствами.

Виконаний огляд міжнародних і національних документів дозволяє з певною мірою умовності систематизувати інформацію про масштаби регулювання закупівель в розглянутих країнах. Максимальний масштаб регулювання закупівель спостерігається в директивах ЄС і правових актах розглянутих європейських країн, де предметом регулювання виступають, в тому числі, закупівлі структур, регульованих публічним правом.

В ЄС спеціальним предметом регулювання виступають *utilities procurement*, що в перекладі звучить як закупівлі комунальних, або інфраструктурних підприємств. На рівні Європейського союзу такі закупівлі регулюються окремою директивою, а в Великобританії, Ірландії і Швеції – окремими правовими актами, які передбачають більш гнучкі правила в порівнянні з *public procurement*. У Польщі та Фінляндії правила *utilities procurement* включені в загальні правила *public procurement*, але для *utilities procurement* передбачені деякі винятки, які роблять їх регулювання менш жорстким [15]. Порядок здійснення публічних закупівель у країнах Європи відображено у таблиці 2.

Таблиця 2

Порядок здійснення публічних закупівель у країнах ЄС

Звичайні замовники	Замовники монополісти	Як проводити закупівлю
133 тис. євро для товарів та 5,15 млн. євро для робіт.		- проведення відкритих торгів (30 днів); - проведення конкурентного діалогу; - проведення переговорної процедури.

Таким чином, створення ефективної контрактної системи закупівель має стати одним з ключових пріоритетів стратегії розвитку української економіки. Держава внаслідок варіативності використання різних контрактних угод може формувати платоспроможний попит і на взаємовигідній основі залучати приватний бізнес до вирішення суспільно значущих завдань в умовах виникають бюджетних обмежень і економічних труднощів. Науковці даної сфери вказують, що для росту далі національному бізнесу потрібно:

а) більш-менш чітко розуміти, що буде робити влада в економіці, куди слід інвестувати і які напрямки розвивати;

б) бути впевненим, що держава надасть певні стимули і пред'явить попит на продукцію вітчизняних виробників. Все інше другорядне.

Удосконалення практики громадських закупівель тісно пов'язане з проблематикою розвитку національних контрактних систем. За своїми масштабами громадські закупівлі виступають потужним фінансовим інструментом економічної політики держави. При цьому, як показує досвід розвинених країн, функціонал сучасної контрактної системи не обмежується лише контрактами на розробку і постачання товарів (робіт, послуг), а включає й інші їхні види, в тому числі засновані на принципах державно-приватного партнерства. Такі контракти орієнтовані на стимулювання розвитку національної промисловості і підвищення її технологічного рівня, залучення інвестицій в промисловий сектор.

Новий масштаб і рівень вирішуваних завдань дозволяють говорити про нову стратегії розвитку – формуванні національної контрактної системи закупівель. Її розвиток як інституту державно-

го господарювання і механізму управління українською економікою необхідно розглядати в якості стратегічної мети в довгостроковій перспективі (на період до 2035 р) [16].

Для реалізації цієї стратегічної мети в першу чергу слід визначити сутність і роль нового інституту закупівель, способи його взаємодії з іншими сферами економіки. Контрактна система повинна бути наділена повноваженнями регулювати широке коло контрактних (договірних) відносин, що встановлюються державними органами влади або організаціями державного сектора, як в сфері закупівель, так і в рамках проектів державно-приватного партнерства і управління державним майном.

Основні перспективи і стратегічний потенціал реформування діючої системи суспільних закупівель в середньостроковій перспективі (2020-2024 рр.) визначаються рівнем реалізації базових принципів формування нової моделі контрактної системи, підвищенням якості управління закупівлями, інноваційною спрямованістю та ефективністю активності закупівель. В даний час контрактні економічні відносини підміняються регламентованими типовими процедурами, що призводить до неефективного витрачання бюджетних коштів, зростання обсягу закупівель у єдиного постачальника. Вважається за необхідне оптимізувати регулювання контрактних відносин на основі реструктуризації та диференціації нормативно-правової бази [8].

Відповідно до завдань, по-перше, закупівельної діяльності як механізму забезпечення суспільних потреб, по-друге, досягнення максимальної ефективності укладених контрактних угод. Це передбачає розробку і регламентацію основних єдиних принципів (відкритість, прозорість інформації, забезпечення конкуренції, відповідальність і результативність, громадський контроль) закупівель для всіх учасників державних, муніципальних і регульованих закупівель при забезпеченні диференційованого підходу і варіативності способів закупівель, відповідних особливостям різних бізнес-процесів [14].

Реформування системи управління закупівлями має включати комплекс наступних заходів:

- створення нової «системи координат» і ключових фінансово-економічних індикаторів функціонування контрактної системи,

що забезпечують моніторинг її вкладу в економічний і соціальний розвиток країни;

- введення в законодавство права на пілотні (інноваційні) проекти в закупівлі;
- модернізацію ціноутворення процесу закупівель;
- підвищення рівня професіоналізму замовників, перехід до персональної відповідальності за прийняття учасниками контрактної системи фінансово значущих закупівельних рішень [14].

Узагальнюючи все вищевикладене, можна резюмувати, що базовим принципом інституційної реформи у сфері публічних закупівель повинен стати диференційований підхід до законодавчого регулювання закупівель.

Пропонується розділити систему регулювання закупівель на три самостійних сегмента: закупівлі держави; закупівлі державних підприємств; закупівлі комунальних та /або інфраструктурних підприємств. Це дозволить, з одного боку, розширити межі контрактної системи а з іншого – розробити більш сегментовані і «адресні» механізми регулювання закупівель.

Досвід зарубіжних національних контрактних систем і аналіз особливостей системи закупівель в Україні дозволяє виділити наступні найважливіші стратегічні завдання розвитку інституту публічних закупівель:

- законодавча регламентація загальних єдиних принципів публічних закупівель для всіх суб'єктів системи (відкритість, прозорість, конкуренція, ефективність, інноваційність, професіоналізм, контроль і відповідальність) при забезпеченні можливості варіативності способів закупівель, відповідних особливостям бізнес-процесів компаній різних сегментів;
- визначення ключових цілей і функцій кожного сегмента публічних закупівель відповідно до необхідності вирішення завдань забезпечення суспільних потреб;
- підготовка спеціального закону про закупівлі інфраструктурних компаній (природних монополій);
- модернізація системи ціноутворення в державних закупівлях, введення нормативних моделей контрактів із гнучким ці-

ноутворенням, що створюють можливості для ринкової поведінки замовників;

- професіоналізація замовників, що передбачає надання більшої свободи організаціям, які здійснюють закупівлі (складання специфіки закупівлі, вибір способу закупівлі, критерії оцінки пропозицій) при одночасному посиленні персональної відповідальності за прийняття учасниками контрактної системи фінансово значущих закупівельних рішень (персональна відповідальність керівників, співробітників контрактних служб);

- стимулювання технологічних, соціально значущих і екологічних інновацій, включаючи розробку інновацій «під ключ» по специфіці замовника і адаптацію ініціативних інновацій, пропонуваних інноваційно-активними компаніями, введення в законодавство права на пілотні інноваційні проекти в закупівлях;

- розвиток принципів публічних закупівель в системі державних закупівель на основі розширення можливостей використання контрактів життєвого циклу, довгострокових контрактів з постачальниками, які змогли себе зарекомендувати.

Рис. 2. Модель оптимізації механізму проведення публічних закупівель

Така модель контрактної системи потребує оптимізації законодавчого регулювання на основі реструктуризації та диференціації нормативно-правової бази, розробки механізмів регулювання закупівель виходячи із стратегічних цілей і завдань відповідного сегмента сфери публічних закупівель. Отже, для сегмента публічних закупівель можна виділити наступні заходи і механізми регулювання для реалізації розглянутих напрямків інституційної реформи (рис. 2).

1. Введення системи категоріального управління державними і муніципальними закупівлями, що забезпечує диференціацію механізмів і методів закупівель в залежності від категорії (виду) продукції, що накуповується. Дана система повинна забезпечити професіоналізацію закупівельної та логістичної діяльності. Зокрема, повинна бути здійснена централізація закупівель типової та стандартної продукції (канцелярські товари, оргтехніка та ін.), в тому числі через спеціалізовані логістичні центри і механізми електронної торгівлі.

2. Розвиток механізмів взаємодії з постачальниками, що передбачає встановлення довгострокових контрактних відносин на основі врахування кваліфікації та ділової репутації постачальників для запобігання недобросовісної конкуренції і зниження ризиків невиконання (або низької якості) виконання контрактів.

3. Формування об'єднань (консорціумів) з розробниками і потенційними постачальниками з метою створення / впровадження нової інноваційної продукції для виконання великих державних замовлень.

4. Відмова від існуючого принципу єдиної нормативної моделі державного контракту (на основі твердої фіксованої ціни контракту) і введення регламентованого, але досить гнучкого механізму контрактних угод, що дозволяє замовникам ефективно здійснювати державні закупівлі.

Представлений концептуальний підхід до розвитку інституту публічних закупівель потребує детальної розробки, його реалізація потребує прийняття комплексу нормативно-правової і методичної документації, пошуку нових рішень для організації системи управління і контролю. Однак програма реформ, яка ґрунтується на даному підході, дозволить значно підвищити ефективність публічних за-

купівель, так як буде базуватися на обліку економічних принципів, специфіки і результатів кінцевої діяльності відповідних суб'єктів контрактної системи [15].

Висновки. Таким чином, розглянутий стратегічний підхід до формування контрактної моделі передбачає розробку і реалізацію нової закупівельної політики і системи нормативного правового регулювання в сфері суспільних закупівель, створення нового центру компетенцій. Для зниження корупційних ризиків, забезпечення прозорості та ефективності контрактної системи, організації громадського аудиту та нагляду потрібна створення незалежної недержавної контрольно-аналітичної системи громадських закупівель. Необхідно актуалізувати роботу Єдиної інформаційної системи (ЄІС) в сфері контрактів, в першу чергу статистичного спостереження. На закінчення відзначимо, що сучасні інституційні перетворення в сфері суспільних закупівель повинні бути пов'язані зі створенням інвестиційного клімату виробництва інноваційної продукції, підвищенням соціально-економічної ефективності реалізації державних функцій. Реалізація стратегії реформування контрактної системи закупівель вимагає масштабної роботи. До цього повинні бути готові не тільки влади, а й суспільство як кінцевий споживач товарів (робіт, послуг), в тому числі в особі незалежних громадських організацій. Громадські закупівлі повинні стати дієвим інструментом стабілізації і зростання економіки, концентрації матеріальних, трудових ресурсів, науково-інноваційного потенціалу для реалізації стратегічних цілей розвитку країни.

Стаття надійшла до редакції: 12.11.19

of the contract system and, on the other, to develop more segmented and 'targeted' procurement regulation mechanisms. It is concluded that the considered strategic approach to the formation of the contract model involves the development and implementation of a new procurement policy and regulatory system in the field of public procurement.

Key words: *public procurement, strategy, tasks, purchasing policy, regulatory regulation.*

Received: 12.11.19

References

1. Borsuk, N. (2010), Problemi pyannia kvalifikatsii dii zamovnykiv konkursnykh protsedur zakupivli [Problems of qualification of actions of the customers of competitive procurement procedures] K: Chasopys Kyivskoho universytetu prava. 90-94.[in Ukrainian]
2. Biudzhetyi kodeks Ukrainy (2010) [Budget Code of Ukraine]. Retrieved from hppt: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Holovanenko, M. (2016), Koruptsiini ryzyky ta nadiinist systemy derzhavnoi zakupivelnoi lohistyky v Ukraini [Corruption risks and reliability of the public procurement logistics system in Ukraine] Teoretychni ta prykladni pyannia ekonomiky. 77-84 [in Ukrainian]
4. Dudar, A. (2017), Vprovadzhennia systemy elektronnykh zakupivel «Prozorro» [Implementation of Prozorro e-Procurement System] Yevropeiska intehratsiia v konteksti svitovykh hlobalizatsiinykh protsesiv: materialy nauk.-prakt. konf. 88-96 [in Ukrainian]
5. Kulak, O. (2013) Mekhanizmy zabezpechennia rozvytku systemy derzhavnykh zakupivel v Ukraini [Mechanisms for ensuring the development of the public procurement system in Ukraine]: dys. ... kand. nauk z derzh. upravlinnia: 25.00.02 – mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia. Zaporizhzhia, 205. [in Ukrainian]
6. Melnykov, O. (2016) Osoblyvosti publichnykh zakupivel yak obiekta derzhavnoho rehuliuвання ekonomiky [Features of public procurement as an object of state regulation of the economy]. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. 129-135. [in Ukrainian]

7. Melnykov, O. (2016) Shliakhy protydyi koruptsii u sferi derzhavnykh zakupivel [Ways to Combat Corruption in Public Procurement] Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia. 44-49 [in Ukrainian]

8. Olefir, A. (2018) Problemy zakhystu prav uchastnykiv publichnykh zakupivel [Problems of protection of rights of public procurement participants] Teoriia i praktyka pravoznavstva. 17-26 [in Ukrainian]

10. Ostapchuk, D. (2016) Anatomii tenderiv: «Tenderni heishi» ta «tenderni troli», shukhliady zamovnykiv ta rozmyry «vidkativ» [Tender anatomy: Tender geishas and tender trolls, customer drawers and rollback sizes] 88-94 [in Ukrainian]

11. Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia predmeta zakupivli [On approval of the Procedure for determining the subject of procurement] Retrieved from <http://zakon.gbb.com.ua/regulations/1521/8196/8197/485199/>.

12. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia doporohovykh zakupivel [On approval of the Procedure for performing the ancillary procurement] Retrieved from <http://zakon.gbb.com.ua/regulations/1521/8196/8197/486906/>.

13. Pro zatverdzhennia form dokumentiv u sferi publichnykh zakupivel [On approval of forms of documents in the field of public procurement]: Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0449-16>.

14. Pro publichni zakupivli [About public procurement] Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page>

15. Sevostianova, H. (2016) Suchasnyi stan normatyvno-pravovoho zabezpechennia publichnykh zakupivel v Ukraini [The current state of legal support for public procurement in Ukraine] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. 91-96 [in Ukrainian]

16. Tkachenko, N. (2017) Upravlinnia derzhavnymy zakupivliamy [Public Procurement Management] Kyiv: Knyha, 296 [in Ukrainian]

17. Tosko, R. (2017) Klasternyi analiz koruptsiinykh ryzykiv publichnykh zakupivel na makro-, mezo-, mikrorivniakh dlia stabilizatsii ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Cluster Analysis of Corruption Risks of Public Procurement at Macro, Meso, and Micro Levels to Stabilize Ukraine's Economic Security] Derzhavno-upravlinski studii [in Ukrainian]

Відомості про авторів / Information about the Authors

Тимофєєв Сергій Павлович: Чорноморський національний університет ім. Петра Могили: вул. 68 десантників 10, м. Миколаїв, 54003, Україна.

Serhij Tymofieiev: Petro Mohyla Black Sea National University: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0002-9223-1468

E-mail: stymofeev@gmail.com

Колесниченко Оксана Олександрівна: Головне Управління Держгеокадастру у Миколаївській області: просп. Миру, 34, м. Миколаїв, 54034, Україна.

Oksana Kolesnichenko: Main Department of State Service of Ukraine for Geodesy, Cartography & Cadastre in Mykolaiv Oblast: Peace Ave. 34, Mykolaiv, 54034, Ukraine.

E-mail: stymofeev@gmail.com